

О.А.МЕРЛЯНОВА,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
декан факультету мистецтв ВП «МФ
КНУКіМ», м. Миколаїв

РОЛЬ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Проблема виховання духовності нині є глобальною й гостро постала перед багатьма країнами світу, а отже, і перед нашим суспільством. Україна відрізняється унікальністю культурних та духовних надбань. А для їх збереження необхідний подальший розвиток духовності шляхом навчання та виховання молодого покоління. Нині особливого значення набуває проблема формування творчої, інтелектуально розвиненої особистості.

Естетичне виховання як процес формування естетичного ставлення до дійсності та активізації творчої діяльності особистості потрібно розглядати комплексно. Естетичне сприйняття, естетичне почуття, оцінка, судження, смак, ідеал, потреби, інтереси, творчий потенціал – визначаються розумовою, моральною, емоційною, духовною підготовкою підлітка, приводять до істотних змін його світогляду, переконань, поведінки, сприяють всебічному розвитку його творчих сил і здібностей.

Загальна культура молоді, моральна зрілість, рівень розвитку їх інтелектуальних здібностей визначають рівень естетично розвиненої особистості. Інакше кажучи, естетичне виховання підростаючого покоління зумовлено рівнем їх загального розвитку.

Предметом естетичного виховання є формування в особистості естетичного ставлення до дійсності і мистецтва. Саме мистецтво виступає тією гармонійною частиною духовного багатства особистості, яке розвиває естетичні, інтелектуальні, моральні почуття.

Л.Виготський називав мистецтво суцільною технікою почуттів, що не диктує безпосередньо тих вчинків, які повинні здійснюватися після його впливу, а забезпечує «післядію» катарсису. Психолог підкреслював: «Мистецтво є організацією нашої поведінки, установкою наперед, вимогою, яка може ніколи й не здійснитися, але яка примушує нас прагнути до вершин нашого життя, до того, що лежить за ним» [1, 243]. Загальновідомими є головні функції мистецтва: світоглядна, виховна, соціально-організаційна, комунікативна, гедоністична.

Мистецтво є носієм духовної культури, засобом просторово-тимчасового пізнання світу – мистецтво різних країн та часів (європейське чи африканське,

сучасне чи середньовічне) відображає побут, мораль, соціальні відносини певної доби.

Мистецтво є засобом формування та виявлення емоцій – викликає радість та смуток, захоплення та тривогу, допомагає передати певний емоційний стан.

Мистецтво виступає як форма і засіб спілкування. А отже, формує особистий, характерний цьому виду стиль спілкування – в театрі чи філармонії, концертному залі чи самодіяльному колективі.

Мистецтво – продукт суспільного розвитку. Кожна історична епоха привносить дещо своє в художнє опанування світу, узагальнює досягнення науки, культури, політики, моралі, економіки, прямує до найбільш повного і точного відбиття багатогранних явищ суспільного життя. Мистецтво при всій своїй різноманітності видів і жанрів є каталізатором будь-яких творчих починань особистості, здатне пробудити глибоко особисті переживання. Магічна, чарівна сила мистецтва виявляється в здатності проникати в найпотаємніші куточки свідомості, пробуджувати почуття і запалювати іскрою естетичного задоволення, змінювати характер та мотиви діяльності.

Мистецтво має всебічний вплив на почуття підлітків. Скажімо, народна творчість, яка втілює в собі національну своєрідність, особливості естетичного опанування дійсності на різних етапах розвитку суспільства, є першоосновою мистецтва, прикладом високого рівня поєднання його видів. Молодь необхідно знайомити з жанрами народної творчості (декоративно-ужитковим мистецтвом, народною хореографією, піснями, літературними творами), його неперевершеними шедеврами.

Історія мистецтв свідчить про те, що в усі історичні епохи мистецтво розвивалось як єдина цілісна система при взаємодії різних його видів.

Кожен вид мистецтва доповнює і збагачує естетичне виховання людей, підсилює їх естетичні переживання, формує ті грані особистості, які найбільше підвладні його впливу. Мистецтво впливає й на розвиток морально-етичних та інтелектуальних почуттів творчої особистості.

Узагальнення досвіду художньо-естетичного виховання студентської молоді та визначення їх загального рівня художньо-творчого розвитку дало змогу нам визначити необхідність функціонування організованої системи художньо-творчого виховання, що передбачає:

- виховання у молоді шанобливого ставлення до традицій українського народу, їх збереження та примноження на основі всебічного використання інтелектуального потенціалу особистості;
- реалізацію творчого потенціалу особистості, її здатності до творчого спілкування, виявлення різноманітних інтересів і потреб, розвитку мотиваційної сфери, яку характеризує творче ставлення до життя та засіб досягнення мети, високий рівень самореалізації особистості;
- залучення молоді до колективних форм творчої діяльності, в яких особливе місце має відводитись організаційно оформленим творчим колективам чи групам, створеним на добровільних засадах, і які мають спільні інтереси та потреби в проведенні свого дозвілля;

- розвиток мотиваційної сфери молоді на основі високого рівня ціннісних орієнтацій, формування в неї стійкого інтересу до художньо-творчої діяльності, бажання реалізувати свої творчі здібності.

Використання мистецтва створює умови для гармонізації емоційних і логічних компонентів діяльності майбутніх фахівців, реалізації їхнього творчого потенціалу. Оскільки мистецтво є складовою частиною духовної культури суспільства і специфічним видом практично-духовного освоєння світу, воно має неоціненне значення для цілісного суспільного виховання особистості, її інтелектуального та естетичного розвитку.

Молодь потребує особливої уваги викладачів щодо основ її національного виховання. Пізнання української культурно-мистецької спадщини додає підліткам емоцій, переживань, вражень, закріплює навички, уміння, знання, розвиває культуру, покращує поведінку.

Отже, важливим елементом є залучення молоді до народної творчості, ознайомлення їх з історією, народними традиціями, народними піснями і танцями, кращими професійними та аматорськими зразками виконавства.

Література:

1. Выготский Л.С. Психология искусства / Лев Семенович Выготский – М: Педагогика, 1987. – 441с.